

J. KESSELS OVER DE MOED VAN DE UT OM NIEUW MODEL AAN TE SNIJDEN

‘Moderne student is toe aan competentiegericht onderwijs’

‘Moedig’ noemde TO-hoogleraar Joseph Kessels de UT onlangs op de onderwijsdag over de invoering van competentiegericht onderwijs. Moedig, omdat de ontwikkeling van competentiegericht onderwijs volgens Kessels, winnaar van de UT-Onderwijsprijs 2000, nog een heikel onderwerp is in de academische wereld.

—• MAAIKE PLATVOET

Competentiegericht onderwijs houdt in dat studenten worden beoordeeld op bekwaamheden, opgebouwd uit elementen als kennis, vaardigheid en soms aangevuld met houdingsaspecten. De klassieke vorm van onderwijs voor de student, het zoveel mogelijk verwerven van vak-kennis, verdwijnt daarmee steeds verder naar de achtergrond.

Waarom is er zoveel weerstand tegen het competentiegerichte onderwijs?

‘Veel academici noemen het HBO-achtig, het zou een niet-wetenschappelijk karakter hebben. Het is een gevoelig onderwerp. Ik noemde het Studenten Onderwijs Convent (organisator van de onderwijsdag, red.) moedig, omdat zij juist dit onderwerp ter sprake brachten op de onderwijsdag in februari. Men vergeet echter dat ook de vaardigheden die noodzakelijk zijn voor een toponderzoeker als competenties kunnen worden bestempeld. Daarbij, het is juist de uitdaging om competenties op wetenschappelijk niveau te ontwikkelen. Je formuleert een competentie dan als volgt; ‘de student is in staat om een probleem met betrekking tot ... op te lossen, met gebruikmaking van ...’. Of: ‘de student kan zelfstandig onderzoek verrichten naar ... waarbij bij de inrichting rekening gehouden wordt met ...’

Wat zijn de voordelen van deze vorm van onderwijs?

‘Meer lijn in het curriculum, een betere aansluiting met de beroepspraktijk en het bedrijfsleven, een realistischer toetsing, een verhoging van de motivatie voor studieonderdelen. De gemiddelde afgestudeerde student weet zelden

precies aan te geven wat hij nu kan. De ontwikkelingen in de kennismaatschappij vragen bekwaamheden op hoog niveau. Op dit moment moeten we ons afvragen of het huidige onderwijs wel voldoende bijdraagt aan die ontwikkelingen. We moeten de competenties daarnaar inrichten. Er is ook een leerpsychologische overweging om te kiezen voor competentieonderwijs: je leert sneller op basis van concrete vaardigheden.’

Hoe gaat dit er in de praktijk uit zien?

‘Eigenlijk is er onbewust op veel faculteiten al een competentiegericht curriculum doorgevoerd. Bijvoorbeeld daar waar veel in laboratoria wordt gewerkt. Op de onderwijsdag kwam er een student chemische technologie naar me toe, die aangaf veel te herkennen. Studenten moeten al vaak zelf een onderzoek inrichten. Op die manier worden ze op een persoonlijke manier geconfronteerd met hun werkgebied en dat hoeft niet per se in het bedrijfsleven te zijn. Dat kan dus prima in het laboratorium, in een werkgroep of in het bestuur van een vereniging binnen de universiteit. Het grappige is dat wanneer een student binnen zijn werkgebied doelgericht bezig is, hij ook nieuwsgieriger wordt. De ervaring heeft mij geleerd dat er juist dan in recordtempo's vakliteratuur wordt doorgeno- men.’

Wat wordt de rol van de docent in het competentiegerichte onderwijs?

‘De docent wordt de ontwerper van het leertraject en minder de informatieoverdrager. Van de docent verwachten we dat hij of zij de beoogde opbrengsten van zijn of haar vak kan beschrijven in competenties, passend binnen het overkoepelende opleidingsprofiel. Om de competenties te toetsen ontwerpt de docent een proeve van bekwaamheid. Tijdens de leerweg van de student is de docent behulpzaam bij het coachen, het zoeken en aandragen van relevante informatie, het leiden van discussies, het verbeteren en beoor-

J. Kessels:... student moet laten zien waar hij goed in is...

delen van de tussen- en eindproducten.’

Een proeve van bekwaamheid?

‘Hierin levert de student het bewijs dat hij of zij inderdaad over de bekwaamheden beschikt. Als de competentie bijvoorbeeld zegt: ‘... is in staat om een ontwerp te maken ten behoeve van ...’ dan bestaat de toets uit het leveren van een dergelijk ontwerp. Het huidige onderwijs bestaat uit het halen van de cito-toets, proefwerken, tentamens. Voortdurend moet je een bewijs leveren: dan mag je door. Het gaat er nu om dat we een systeem ontwikkelen waardoor bijzondere talenten duidelijk worden. De student moet laten zien wat hij of zij kan, waar ze goed in zijn.’

Hoe ver staat de UT nog af van dit onderwijsmodel?

‘Niet ver, ook omdat het onbewust al enigszins is doorgevoerd op faculteiten. En daarmee staat de UT aan kop. Uiteindelijk zal dit een universiteit worden waar talent zich kan ontplooien, maar ook waar talent talent ontmoet. Nu gaat dat laatste nog veel te veel verloren. Daarbij, de moderne student is aan competentiegericht onderwijs toe. Die signalen krijg ik steeds vaker.’

INTRO. De introductie (IK 2002) duurt niet, zoals abusievelijk vorige week gemeld tot vrijdag 23 augustus, maar tot en met woensdag 21 augustus.

Verwarring over eerstejaars

‘Aantal eerstejaars op UT stijgt met 2 procent,’ kopte het UT-Nieuws afgelopen december nog. Vorige week stond echter in deze krant dat dat aantal volgens het CBS juist met 2,2 procent is gedaald, van 1263 naar 1235 eerstejaars. De website van de UT, met de officiële inschrijvingscijfers per 1 december 2001, meldt echter nog steeds de 2% stijging, gebaseerd op 1225 ten opzich-

te van 104 het jaar ervoor.

Navraag bij de Centrale Studentenadministratie (CSA) leert dat de tegenstrijdigheden het gevolg zijn van een definitiekwestie. ‘Er doen verschillende definities de ronde. Zo heb je eerstejaars instelling en eerstejaars opleiding’, legt CSA-medewerkster Elise Diepman uit. ‘Blijkbaar hanteert het CBS een andere definitie dan de onze: de eerstejaars instel-

ling.’ Volgende definitie ‘eerstejaars instelling’ moeten alle nieuwkomers aan de UT als eerstejaars in de boeken worden opgenomen. Studenten die binnen de UT van opleiding switchen, zijn dus geen eerstejaars instelling, maar wel eerstejaars opleiding, en daar zit ’m het verschil.

Bram Borkent

ADVERTENTIE

Design your own future

open huis

14 maart 2002

voor elektrotechnici en informatici

www.philips.nl/future

PHILIPS

Let's make things better.